

Силабус освітнього компонента Програма навчальної дисципліни

ПОДАТКОВА СИСТЕМА

Шифр та назва спеціальності

072 – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Інститут

ННІ Економіки менеджменту і міжнародного бізнесу

Освітня програма

Фінанси і банківська справа

Кафедра

Обліку і фінансів (205)

Рівень освіти

Бакалавр

Тип дисципліни

Спеціальна (фахова) підготовка

Семестр

4

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Назарова Тетяна Юріївна

Tetiana.Nazarova@khpі.edu.ua

Кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і фінансів (НТУ «ХПІ»)

Авторка понад 50 наукових і навчально-методичних публікацій. Провідна лекторка з курсів: «Фінанси», «Податкова система», «Бюджетна система», «Податковий менеджмент».

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Курс спрямовано на глибоке та ґрунтовне засвоєння студентами теоретичних та практичних аспектів податкової системи, організації роботи фіскальних органів, визначення, узгодження та сплати податкових платежів, реалізації стратегії добровільної сплати податків, порядку обчислення, декларування та погашення податкових зобов'язань з основних бюджетоутворюючих податків.

Мета та цілі дисципліни

Формування системи теоретичних знань і практичних навичок щодо фінансових відносин, пов'язаних з примусовим відчуженням і перерозподілом частини вартості валового внутрішнього продукту з метою формування загальнодержавного фонду грошових ресурсів.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль - іспит.

Компетентності

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК03. Здатність планувати та управляти часом.
- ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.
- ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним.
- СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.
- СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
- СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
- СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.
- СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
- СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.
- СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.
- СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Результати навчання

- ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.
- ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.
- ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
- ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.
- ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
- ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.
- ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
- ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредитів ECTS): лекції – 16 год., практичні заняття – 32 год., самостійна робота – 72 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: «Вступ до спеціальності», «Фінанси», «Макроекономіка», «Мікроекономіка».

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання

студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій. Дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників з приводу даної теми (питання), а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд проблемних ситуацій у процесі вивчення навчального матеріалу.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного слухача, так і колективними, тобто виступи двох та більше слухачів.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Теоретичні основи оподаткування

Визначення податків, їх характерні ознаки. Функції податків. Елементи податку. Класифікація податків, її ознаки. Види прямих податків. Види непрямих податків.

Тема 2. Податкова система та забезпечення її функціонування

Поняття податкової системи і вимоги до неї. Структурна побудова податкової системи. Принципи оподаткування. Податкова політика: поняття податкової політики та її напрямки. Суть податкового регулювання економіки. Податкова система в Україні, основні етапи її становлення. Законодавче та організаційне забезпечення функціонування податкової системи.

Тема 3. Оподаткування доходів фізичних осіб

Основи оподаткування доходів фізичних осіб. Характеристика платників податку. Характеристика об'єктів оподаткування. Ставки податку на доходи фізичних осіб. Порядок нарахування, утримання, сплати та перерахування податку до бюджету. Порядок подання річної декларації про майновий стан і доходи. Особливості оподаткування окремих видів доходів. Військовий збір. Єдиний соціальний внесок

Тема 4. Податок на прибуток підприємств

Прибуткове оподаткування в системі податків з підприємств та організацій. Об'єкт оподаткування. Порядок формування доходів для цілей оподаткування. Оподаткування товарно-бартерних операцій, операцій пов'язаним особам Пільги з податку на прибуток, види пільг, їх направленість та регулююче призначення. Порядок обчислення та сплати податку на прибуток.

Тема 5. Податок на додану вартість

Сутність податку на додану вартість, його зародження та розвиток. Платники і ставки податку. Порядок реєстрації платником ПДВ. Порядок обчислення податку на додану вартість. Податкові зобов'язання та податковий кредит при обчисленні податку на додану вартість. Декларація з ПДВ, її зміст, порядок складання. Строки подання декларацій.

Тема 6. Акцизний податок

Акцизний податок як форма специфічних акцизів. Особливості акцизного оподаткування в Україні. Суб'єкти та об'єкти акцизного податку. Платники акцизного збору, об'єкт оподаткування. Перелік підакцизних товарів і ставки акцизного податку. Звітність по акцизному податку.

Тема 7. Митно-тарифне регулювання

Основи митної справи. Мито як джерело доходів бюджету, митна політика. Ввізне та вивізне мито. Митне оформлення. Митне декларування. Митна декларація, порядок її подання. Визначення митної вартості на основі додавання вартості. Товари що не підлягають оподаткуванню при ввезенні на митну територію України. Порядок розрахунків та сплати митних платежів до бюджету.

Тема 8. Екологічний податок та рента плата

Екологічне оподаткування як інструмент реалізації екологічної політики держави та рентне

оподаткування як механізм вилучення частини надприбутків на користь власника природних ресурсів.

Тема 9. Місцеві податки та збори

Єдиний податок. Порядок нарахування та сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, в Україні. Порядок нарахування та сплати транспортного податку. Туристичний збір. Збір за місця для паркування транспортних засобів.

Тема 10. Ресурсне оподаткування

Основи ресурсного оподаткування. Принципи встановлення плати за ресурси. Лісовий дохід, його сутність і призначення. Види лісового доходу. Плата за воду, що забирається із водогосподарських систем, її платники. Плата за землю як інструмент раціонального використання земельних угод. Основи побудови земельного податку: платники, об'єкт оподаткування, ставки.

Тема 11. Податкова оптимізація та ухилення від сплати податків

Сутність податкової оптимізації та ухилення від сплати податків. Способи ухилення від сплати податків в Україні. Фінансово-правові аспекти відповідальності за ухилення від сплати податків

Тема 12. Податкова політика в системі державного регулювання економіки

Сутність податкової політики в системі державного регулювання економіки. Види податкової політики. Принципи формування податкової політики. Стратегія і тактика податкової політики. Оцінювання ефективності податкової політики.

Теми практичних занять

Тема 1. Сутність та види податків

Тема 2. Податкова політика в системі державного регулювання економіки

Тема 3. Організація податкової системи

Тема 4. Контролюючі органи у сфері оподаткування

Тема 5. Податковий менеджмент

Тема 6. Податок на додану вартість

Тема 7. Акцизний податок, Мито

Тема 8. Податок на прибуток підприємств

Тема 9. Податок на доходи фізичних осіб

Тема 10. Майнові податки та збори

Тема 11. Місцеві податки і збори

Тема 12. Перекладання податків, Ухилення від податків

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені.

Самостійна робота

Курс передбачає виконання індивідуального завдання у формі розрахункового завдання.

Література та навчальні матеріали

Основна література:

1. Андрущенко В. Л., Тучак Т.В. Податкова система: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 412 с.
2. Біляк Ю. В., Тітенко З. М. Податкова система : навч. посіб. / Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ: НУБіП України, 2021. 633 с.
3. Варналії З.С., Романюк М.В. Податкова система: підручник. К.: Знання України, 2019. 567 с. Тарангул Л.Л. Планування податкових надходжень в Україні: теорія і практика : монографія. Ірпінь: НУДПСУ, 2019. 339 с.
4. Воронська О. О. Податки в Україні: від теорії до практики: навч. курс. Київ: Акцент ПП. 2018. 464 с.
5. Томнюк Т. Л. Податкова система: навч. посіб. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. 324 с.
6. Податкова система: Навчальний посібник / [Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М. О. та ін.]; за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. – Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. – 402 с.
7. Податкова система: практичні питання застосування норм Податкового кодексу України / За заг. ред. В.Ю. Захарченка. К. : Юрінком Інтер, 2020. 368 с.

8. Податкова система [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Ю. Б. Іванов, В. Ф. Тищенко, О. Є. Найдено та ін. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 408 с

Додаткова література:

1. Analyses dynamics of taxpayers behavior fating the influence of social-psychological factors / Nataliia Kuzmynchuk, Tatyana Kutsenko, Tetiana Nazarova, Elena Druhova // Problems and Perspectives in Management, Volume 15, Issue 3, 2017, p. 98-107.
2. Місце податкового менеджменту в системі управління державними фінансами в умовах воєнного стану / Т. Ю. Назарова, М.М. Шевченко // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки). Зб. наук. пр. – Х.: НТУ «ХПІ». --2022. - №3. – С. 38 - 41
3. Назарова Т.Ю., Шевченко М.М., Татаринцева Ю.Л. Особливості бюджетного та податкового процесу в умовах воєнного стану. Вісник Національного технічного університету «ХПІ» (економічні науки). – Харків: НТУ «ХПІ». 2023. № 6. С. 45-51.

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді: підсумкової контрольної роботи - 40%; виконання розрахункового завдання - 30%; виконання самостійної роботи студента - 30%.

Екзамен виконується письмо та містить: 2 теоретичних завдання різного рівня складності, та 1 ситуаційне завдання.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри
Олександр МАНОЙЛЕНКО

Дата погодження, підпис

Гарант ОП
Марина ШЕВЧЕНКО

